

Česká republika

Česká školní inspekce

Ústecký inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Dětský domov, Litoměřice, Čelakovského 8,

Adresa: Čelakovského 8, 412 01 Litoměřice

Identifikátor dětského domova: 600 029 204

Termín konání komplexní inspekce: 24. – 27. březen 2003

Čj.:	093 159/03-5060
Signatura:	kf2pw530

CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Dětský domov, Litoměřice, Čelakovského 8, příspěvková organizace (dále jen dětský domov) je školské zařízení pro výkon ústavní výchovy. Poskytuje výchovnou, hmotnou a sociální péči dětem, které ze závažných důvodů nemohou být vychovávány ve vlastní rodině, nemohou být osvojeny nebo umístěny v jiné formě náhradní rodinné péče.

Dětský domov byl zřízen Ústeckým krajem, Velká Hradební 48, Ústí nad Labem jako příspěvková organizace.

Podle *Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení* sdružuje školské zařízení dětský domov s kapacitou 32 dětí a školní jídelnu s kapacitou 50 jídel. Do dětského domova se děti umisťují prostřednictvím Dětského diagnostického ústavu v Liberci.

V době inspekce bylo v dětském domově umístěno 29 dětí ve věku od 7 do 19 let, které byly rozděleny do tří heterogenních rodinných skupin. Při rozdělování dětí do rodinných skupin byly respektovány sourozenecké vazby.

Dítě předškolního věku navštěvuje mateřskou školu nedaleko dětského domova. Děti školního věku plní povinnou školní docházku v základních školách nebo zvláštní škole ve městě. Starší děti se připravují na budoucí povolání na středních školách v Litoměřicích, Lovosicích, Roudnici nad Labem, Ústí nad Labem, Brně a Českých Budějovicích. Čtyři děti jsou během školního týdne ubytovány na internátech škol, které navštěvují.

Rodinná skupina	Počet dětí	MŠ	ZŠ	ZvŠ	Žáci SOU	Žáci SOŠ	Dívky	Sourozenci
1.	8	1	4	2	1	-	4	1x2, 1x3
2.	9	-	5	-	3	1	6	1x2, 1x3
3.	12	-	3	1	5	3	4	3x2
Celkem	29	1	12	3	9	4	14	16

Kapacita zařízení	32
Evidenční stav	29
Počet rodinných skupin	3
Počet dětí fyzicky přítomných na zařízení	24
Počet dětí na útěku	1
Počet dětí připravujících se na budoucí povolání po ukončení ústavní výchovy	4
Počet dětí s nařízenou ústavní výchovou	18
Počet dětí umístěných na předběžné opatření	7

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek činnosti dětského domova
- materiálně-technických podmínek činnosti dětského domova
- průběhu a výsledků výchovných a dalších činností dětského domova
- dodržování práv a povinností dětí umístěných v dětském domově
- opatření ve výchově

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Činnost dětského domova je personálně dobře zajištěna. O děti pečuje sedm pedagogických pracovníků včetně ředitelky zařízení, z nichž jeden nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Složení pedagogického sboru je z hlediska potřebné kvalifikace celkem příznivé, dvě vychovatelky mají ukončené vysokoškolské vzdělání pedagogického směru, dva vychovatelé mají vzdělání rozšířeno studiem speciální pedagogiky. Nepřetržitou péči o děti dále zajišťují tři pomocné vychovatelky. Vedení zařízení podporuje odborný růst pedagogických pracovníků a vytváří pro ně potřebné podmínky, ovšem ze strany nekvalifikované pedagogické pracovnice je patrný malý zájem si tuto kvalifikaci doplnit (na zařízení pracuje od r. 1982, ve funkci vychovatelky od r.1996).

Skladba úvazků pedagogů je vzhledem ke stanovenému programu rozložena tak, aby pokrývala provoz a zajistila podmínky pro naplňování výchovně-vzdělávací činnosti, stanovené úvazky jsou dodržovány. Přímá výchovná práce ředitelky dětského domova je určena úvazkem 8 hodin týdně, do měsíčních přehledů služeb pedagogických pracovníků zařízení nebyla zaznamenávána ani plánována. Rozmezí plnění je dáno v *Organizačním řádu zařízení* - kapitola organizace pracovní doby. Přímá výchovná činnost ředitelky zařízení je pojata jako pravidelná příprava na vyučování (doučování v matematice, chemii, angličtině). Tato činnost je systematická a pravidelná, byly předloženy písemné záznamy.

Samostatná funkce zdravotnice a sociální pracovnice není určena. Zdravotnicí je pověřena zástupkyně ředitelky zařízení. Zdravotní agenda je vedena pečlivě. Náplň sociální pracovnice je rozdělena mezi hospodárku (úhrada nákladů na ošetřovné), ředitelku zařízení (komunikace s orgány - soudy, policie, propouštění a přijímání dětí) a její zástupkyni včetně vychovatelů (koordinace spolupráce s rodiči, vyřizování dokladů dětí, spolupráce se sociálním odborem v místě bydliště dětí apod.). Personální zajištění jmenovaných profesí v praxi funguje.

Ostatní personál dětského domova spoluvytváří dobré podmínky pro práci pedagogů i dětí a vnáší do atmosféry zařízení potřebný klid, pocit bezpečí a pohody. Provoz dětského domova zajišťují uklízečka (+ prádlena a švadlena v jedné osobě), hospodárka, 2 kuchařky, vedoucí školní jídelny, údržbář (+ řidič v jedné osobě) a zahradník. V údržbě pomáhá na zařízení pracovník, který vykonává civilní službu.

Systém vedení zaměstnanců při naplňování výchovně-vzdělávacích cílů školského zařízení je zakotven v *Plánu práce na školní rok 2002/2003*, základní povinnosti a kompetence zaměstnanců jsou delegovány v *Organizačním řádu*. Ředitelka dětského domova deleguje většinu kompetencí včetně provádění kontroly na svoji zástupkyni, prostor pro jejich uplatňování však není zcela vytvořen. Zástupkyně ředitelky vykonává činnosti, kterými byla pověřena, při úvazku 27 hodin přímé výchovné práce. Nebyla využita možnost jmenování do

funkce vedoucí vychovatelky se sníženým úvazkem přímé výchovné práce. Zástupkyně připravuje a svolává pracovní a metodické porady, provádí veškerou kontrolní činnost zařízení, na přípravě pedagogických rad se podílejí společně s ředitelkou.

Porady jsou plánovány, obsah je shodný s plánem, jejich organizování je optimální z hlediska četnosti i věcného obsahu. Program pedagogických rad řeší zásadní pedagogické problémy, jsou přijímána a schvalována opatření ve výchově včetně výše kapesného dětí. Pro hodnocení pracovníků je zpracován systém kontroly a kritéria hodnocení. Kontrola pedagogické činnosti je systematická, analýza výsledků kontrol je využívána pro zlepšení celkové práce. Operativní zajištění provozu a činnost zařízení jsou denně vyhodnocovány s ředitelkou nebo její zástupkyní tak, aby provoz domova byl bezpečný a dětem bylo vytvářeno příznivé prostředí.

Na základě zákona č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů vydala ředitelka dětského domova ke dni 1. 7. 2002 nový *Vnitřní řád*. Tento dokument obsahuje povinná ustanovení, která jsou upravena na podmínky zařízení. Některá však nejsou zcela v souladu s ustanovením výše citovaného zákona (viz dále kapitola Hodnocení průběhu a výsledků výchovných a dalších činností v etopedickém zařízení).

Pravidla fungování v oblasti sociální a zdravotní péče jsou jasně stanovena a v praxi dodržována. Děti byly seznámeny s pravidly a činností spolusprávy, mají možnost prostřednictvím svého důvěrníka vznášet připomínky nebo využívat „linky důvěry“ dětského domova. Využívání práv spolusprávy se zatím nejčastěji objevuje v oblasti připomínek ke kvalitě stravování.

Informační systém uvnitř zařízení funguje. Pracovníci zařízení získávají potřebné informace na pravidelných poradách, využíváno je nástěnek i předávání důležitých informací v denním kontaktu při přebírání služby apod. Důležité informace o průběhu provozu v jednotlivých rodinných skupinách se zaznamenávají do služebních knih. Spolupráce s dalšími odbornými i vzdělávacími institucemi rovněž funguje. Vychovatelé spolupracují s třídními učiteli dětí, pro ředitele škol, kam děti z dětského domova docházejí, jsou pořádány „Dny otevřených dveří“ s cílem poznat blíže život dětí v tomto zařízení. Dětský domov informuje veřejnost o svém životě v tisku, účastní se výtvarných i sportovních soutěží, na kterých se úspěšně prezentuje. Dlouhodobě spolupracuje s Nadací Terezy Maxové, v současnosti je zapojen do projektu „Šance“, který umožňuje dětem získat materiální prostředky pro jejich všestranný rozvoj (např. věcné dary, vybavení pro sport, úhradu vybraného studia a při účasti na kurzech). Starší děti (nad 15 let) mají příležitost zapojit se do vzdělávacího projektu „Na vlastních nohách“. Děti se celoročně účastní ozdravných pobytů jak na horách, tak u vody, výjezdy k moři nejsou výjimkou. Na částečné úhradě nákladů na ozdravné pobyty dětí se podílí též Nadace Olgy Havlové.

Personální podmínky zařízení jsou v celkovém posouzení hodnoceny stupněm průměrným, pozitiva a negativa jsou v rovnováze.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Dětský domov leží na pozemku o celkové rozloze 1,8 ha, na okraji vilové čtvrti, v klidné části města. Součástí je velká zahrada s rekreační, sportovní a užitkovou částí. Děti mohou v plné míře využívat antukové hřiště pro míčové hry, v létě je v provozu bazén o celkovém objemu 50 m³, pro menší děti pískoviště, houpačky a kolotoč.

Hlavní budova je plně účelově využívána k provozu dětského domova, v přilehlé budově je byt ředitelky domova. Každá rodinná skupina má k dispozici společenskou místnost, kuchyňku

s jídelním koutem, vlastní sociální zařízení včetně vybavení na drobné přepírání osobních věcí a jejich usušení. Vybavení kuchyněk umožňuje dětem přípravu pokrmů i uvaření jednoduchého jídla. Při jejich přípravě se seznamují s kuchyňskou technikou jako je lednice, sporák, trouba, fritovací hrnec, varná konvice apod. Společně využívají knihovnu v patře včetně vestibulu s televizí a křesly, jídelnu, k relaxaci a odpočinku i zimní zahradu. Prostorově menší jsou ložnice dětí, kde vzhledem k tomuto omezení jsou instalovány převážně palandy, chybí noční stolky, úložný nábytek na lůžkoviny a lokální osvětlení nad každým lůžkem. Výstup na patrové postele, kde nejsou madla nebo klasické žebříky, je pro děti nepohodlný a méně bezpečný. V každé ložnici je pouze jeden pracovní stůl a jedna židle (bez ohledu na počet ubytovaných dětí), dále pak skříň na ošacení a osobní věci a hračky. Závady ve vybavení a provozu ložnic byly již konstatovány v zápisu z hygienického šetření dne 15. 5. 2001 (např. vybavení pokojů, počet umístěných dětí). Do vybavení dětského domova patří osobní automobil, který je využíván k přepravě dětí k lékaři, zásobování a k zajištění další potřebné péče mimo dosah domova.

Prostory pro mimoškolní výchovně-vzdělávací činnost jsou z hlediska funkčnosti, estetiky a psychohygieny vyjma ložnic dětí velmi dobré.

Vybavení audiovizuální technikou a videotechnikou je velmi dobré. V každé rodinné skupině je televize, video, radiomagnetofony a přehrávače, PC včetně tiskárny, starší děti mají PC ve vlastním pokoji. Všechny děti ve třetí rodinné skupině vlastní mobilní telefony. K zajištění administrativy zařízení je k dispozici 5 PC, fax, 3 tiskárny, 2 kopírky, přístup k internetu je zprovozněn na PC v ředitelně. Vybavení počítačovou a informační technikou je velmi dobré, zaměstnanci se v této oblasti zdokonalují, účastní se proškolení jak z vlastní iniciativy tak formou dalšího vzdělávání.

Dobré zázemí má dětský domov ve vybavení na sportovní, turistickou a rekreační činnost (zimní sporty, míčové hry, stany včetně vybavení k táboření, skauting apod.). Děti mají potřebné vybavení sezónního oblečení, oděvů pro sport i oddech včetně obuvi, potřeb pro osobní hygienu, hračky a učební pomůcky. Výměnné prádlo a ošacení je umístěno v suterénních skladech, roztríděné pro každou skupinu. Údržbu prádla, praní a zašívání provádí pradelna.

Prostředí je udržované ve vzorné čistotě a pořádku. Na úklidu se ve svých rodinných skupinách podílejí děti spolu s vychovateli, společné prostory uklízí uklízečka. Dětský domov podporuje rozvíjení estetických potřeb dětí tvořivými aktivitami i estetickou úpravou prostředí. Zajímavým estetickým prvkem je vystavování autorských děl známé malířky, která je do zařízení zapůjčuje a po určité době jsou obměněny. Dětem je tak zprostředkován ve vlastním domácím prostředí přímý prožitek z této tvorby, což významně ovlivní jejich pozitivní přístup k estetickým hodnotám, ale i k prostředí, ve kterém žijí. Výzdoba všech prostor je postavena na využití dětských výtvarných prací a to jak individuálních, tak kolektivních, děti nejsou omezovány ani ve vlastní výzdobě pokojů.

Úspěšná spolupráce s nadacemi a sdruženími napomáhá dětskému domovu zařazovat do svého programu podstatně více akcí a aktivit, které tyto subjekty finančně dotují. Ve využívání hospodářských zdrojů je dána přednost výchovně-vzdělávacím a zájmovým činnostem dětí. Reálné využívání těchto zdrojů je sledováno, analýza výsledků se promítá ve výroční zprávě zařízení, využití v oblasti kontroly nebylo zaznamenáno.

Materiálně-technické podmínky pro činnost etopedického zařízení hodnotí inspekce celkově jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VÝCHOVNÝCH A DALŠÍCH ČINNOSTÍ V ETOPEDECKÉM ZAŘÍZENÍ

Realizace funkcí, částečného a plného přímého zaopatření (péče a služeb) poskytovaných etopedickým zařízením

Název zařízení je v souladu se zařazením do sítě škol.

Dětem je poskytováno stravování, ubytování, ošacení, úhrada nezbytně nutných nákladů na vzdělávání, úhrada nákladů na zdravotní péči, kapesné, osobní dary a věcná pomoc při odchodu zletilých ze zařízení a další služby plného přímého zaopatření. Dětem jsou hrazeny náklady na dopravu do sídla školy, náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost, náklady na soutěžní akce, potřeby pro využití volného času a rekreaci. Péče je dle zjištění realizována efektivně a individuálně s ohledem na oprávněné a specifické potřeby dětí a mládeže.

Právo dětí na plné přímé zaopatření není zabezpečeno v oblasti učebních potřeb a učebních pomůcek (viz dále).

V rámci zajištění péče o děti v souladu s jejich specifickými výchovnými a vzdělávacími potřebami rozdělili vychovatelé děti do skupin podle stupně jejich schopností, vycházeli přitom z ustanovení § 2 odst. 10 zákona č. 109/2002 Sb. Posouzení dítěte podle tohoto ustanovení se provádí v součinnosti s odborným pracovníkem diagnostického ústavu (dle § 2 odst. 11 uvedeného právního předpisu). Diagnostické ústavy však v současné době toto posouzení neprovádějí, neboť MŠMT ČR dosud nevydalo metodiku k uvedenému postupu.

Dětský domov ve svém výchovně-vzdělávacím programu usiluje o uplatnění prvků rodinné výchovy v maximální možné míře. Prioritou výchovné práce je vytvoření vhodných podmínek pro všestranný rozvoj osobnosti každého svěřeného dítěte tak, aby bylo dosaženo jeho samostatnosti a vytvořeny podmínky pro jeho úspěšné začlenění do reálného života.

Hlavním dokumentem výchovně-vzdělávacího programu je *Plán práce pro školní rok 2002/2003*, který je rozpracován pro jednotlivé rodinné skupiny. Tyto roční plány vycházejí z analýzy a hodnocení předcházejícího školního roku. Obsahují opatření pro nový školní rok (např. ke zlepšení školního prospěchu a přípravy na vyučování, sociálně preventivní a výchovné aktivity v jednotlivých oblastech výchovy). O splnění stanovených cílů jsou vedeny záznamy, jejich postupné plnění je kontrolováno zástupkyní ředitelky. *Týdenní programy výchovně-vzdělávací činnosti* vycházejí z celoročního plánu, jsou podrobně zpracovány v souladu s celoročními výchovně-vzdělávacími cíli.

Organizace činnosti vychází z režimu dne (součásti *Vnitřního řádu*), který je závazný pro děti i zaměstnance. Při realizaci výchovně-vzdělávací činnosti jsou respektovány zásady pedagogické, psychologické a hygienické. V režimu dne je účelně rozvrženo zaměstnání, odpočinek i rekreace dětí. Délka nočního klidu odpovídá jednotlivým věkovým kategoriím.

Služby vychovatelů končí ve 20:00 nebo ve 21:00 hodin, čímž je vytvářen prostor pro večerní formy výchovně-vzdělávací (socializační) činnosti (individuální rozhovory s dětmi, prostor pro jejich sebereflexi apod.).

Základem výchovné práce pedagogických pracovníků je dobrá znalost anamnézy a individuálních zvláštností dětí. Děti jsou nenásilně vedeny k samostatnosti a sociálním dovednostem, z pedagogických metod využívají vychovatelé především hry, zájmové a řízené činnosti.

V průběhu denního programu jsou uplatňovány jednotlivé složky výchovy, jsou využívány deklarované metody a formy práce. Individuální zájmová činnost dětí je bohatá, jsou podporovány jejich samostatné aktivity. Aplikovaný systém výchovné práce je dostatečně otevřen vnějším vlivům a je vhodný pro nácvik sociálních vztahů.

Jedním z deklarovaných motivačních činitelů výchovného procesu je přiznávání výše kapesného v rámci daných limitů. Z rozhovorů s dětmi v průběhu inspekce vyplynulo, že děti nemají možnost se vyjádřit k výši kapesného, jeho výše je jim sdělována po poradě vychovatelů. Zdůvodnění výše v rámci stanoveného rozpětí je ovlivněno pouze základními kritérii školních výsledků, chováním v domově apod., bez podrobnějších vymezení.

Pracovníci domova podporují samostatné aktivity dětí, snaží se o rozvíjení jejich zájmů především ve sportu a oblasti praktických činností. Děti navštěvují zájmové kroužky ve školách a ve městě. K rekreačnímu pobytu a tělovýchovné činnosti jsou pravidelně využívány prostory dětského domova, hřiště a zahrada, případně sportoviště při základní škole a gymnáziu.

Na základě provedených vhladů do výchovných činností lze konstatovat, že vnitřní klima dětského domova je přátelské a nekonfliktní. Vztahy mezi dětmi navzájem i pracovníky domova jsou pozitivní. Pedagogové respektují osobnost dětí, pozitivně ovlivňují jejich hodnotovou orientaci. Je vytvářen prostor pro rozvíjení komunikativních dovedností, děti mají možnost uplatnit svoje názory na řešení problémů.

Kontrola naplňování výchovných plánů a procesů je prováděna průběžně, vzhledem k velikosti zařízení se jeví jako dostatečná. Z dostupných záznamů (zápisy z porad vychovatelů, denní záznamy apod.) vyplývá, že zástupkyně ředitelky dětského domova průběžně vede podřízené pracovníky k naplňování výchovných cílů. Analýza kontrol je prováděna na poradách vychovatelů, ve výroční zprávě za uplynulý školní rok je uvedeno hodnocení plnění výchovných cílů. Při problémech jsou bezodkladně přijímána opatření k nápravě.

V průběhu inspekční činnosti byla zjišťována průkaznost vedení povinné dokumentace.

Vnitřní řád dětského domova byl vypracován v souladu s novými legislativními normami. Obsahuje právním předpisem vyžadovaná ustanovení vyjma rozsahu omezení nebo zákazu trávení volného času mimo zařízení ve smyslu opatření ve výchově.

V textu vnitřního řádu, který byl předložen inspekčnímu týmu, byla shledána určitá formální pochybení:

- „*dětem, které mají ukončenou povinnou školní docházku, může ředitel povolit cestovat k rodičům bez dozoru*“ (dle platné právní normy může ředitel umožnit cestovat k rodičům bez dozoru dětem starším 15 let)
- „*vstup osob dovnitř budovy je možný jen se souhlasem ředitelky DD*“ (v každé době musí být v dětském domově přítomna osoba, která umožní vstup do budovy oprávněným osobám – např. ČŠI, pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí apod., pověřený státní zástupce státního zastupitelství)
- „*při důvodném podezření, že zásilka má z výchovného hlediska závadný obsah nebo by mohla ohrozit zdraví či bezpečnost dětí, má ředitel nebo jím pověřený pracovník právo být přítomen při jejím otevření a zásilku uschovat na dobu omezenou dnem propuštění dítěte ze zařízení*“ (toto právo je příslušným právním předpisem přiznáno pouze řediteli školského zařízení)
- „*od dětí může být požadována úhrada za úmyslné poškození nebo zničení věcí v zařízení i mimo ně*“ (tato úhrada nemůže být požadována, právní předpis tento postup neumožňuje)

- „*dítě má povinnost hradit ze svých příjmů náklady na opravy vybavení DD, které poškodilo úmyslně nebo způsobilo škodu svou nekázní*“ (žádný právní předpis tento postup neumožňuje)
- „*dítě má povinnost uschovat si dočasně finanční hotovost a cenné věci do trezoru podle zákona č. 109/2002 Sb., § 23 odst. 1 písm. g)*“ (uvedený právní předpis pouze dává řediteli oprávnění převzít od dítěte mimo jiné do dočasné úschovy cenné předměty a finanční hotovost převyšující výši kapesného dítěte)
- „*podrobit se lékařskému vyšetření včetně odběru krve při podezření z požití alkoholu, omamných a psychotropních látek*“ (ze znění tohoto ustanovení nevyplývá, kdo může vyslovit toto podezření)
- „*za prokázané porušení povinností mohou být dítěti udělena tato výchovná opatření: odnětí jedné či více výhod dle závažnosti provinění*“ (dle příslušného právního předpisu může být odňata pouze jedna výhoda), „*omezení nebo zakázání trávení volného času mimo zařízení*“ (chybí stanovení rozsahu omezení, jak vyžaduje příslušný právní předpis)

Ředitelka příslušného diagnostického ústavu vnitřní řád neschválila, pouze stvrdila, že s ním byla seznámena. Tento postup souvisí se skutečností, že do současné doby MŠMT nevypracovalo vzorový vnitřní řád pro školská zařízení, jak je uvedeno v jednom ze zmocňovacích ustanovení zákona č. 109/2002 Sb.

S vnitřním řádem byli prokazatelným způsobem seznámeni pedagogičtí pracovníci, dětem jsou základní ustanovení dokumentu známa.

Při kontrole dokumentace rodinných skupin bylo zjištěno, že děti mají kapesné uložené u svého vychovatele, v notýsku jim je veden přehled přidělovaných částek, což děti každý měsíc podepisují. Na požádání čerpají potřebné částky z kapesného. K tomu s nimi byla sepsána dohoda o celoročním spoření (až na výjimky spoří skoro všechny děti), kde se zavazují odevzdávat měsíčně zvolené částky rovněž do pokladny svého vychovatele (ne do trezoru ředitelky). Smlouva je striktní, dítě nesmí s penězi celoročně disponovat a využívat je pro osobní potřebu. Motivačním činitelem je „úrok ve výši 10% z naspořené částky“, který se jim vyplácí na konci smluvního období spolu s uspořenou částkou formou mimořádného kapesného. Pravidla spoření a manipulace s těmito penězi nejsou zakotveny ve vnitřním řádu, v pokladně vychovatele jsou měsíčně shromažďovány objemově velké částky finanční hotovosti. Záznamy z kontroly této hotovosti nebyly předloženy.

Dokumentace o poskytování osobních darů i věcné pomoci je vedena přehledně.

Evidence dětí obsahuje osobní údaje, údaje o přijetí a o průběhu pobytu v dětském domově včetně školní docházky.

Jak bylo zjištěno namátkovou kontrolou osobních spisů, dokumentace dětí obsahuje potřebné náležitosti vyjma záznamů o uloženém opatření ve výchově (viz dále). Je založen právní podklad pro umístění dítěte, jsou vedeny záznamy o stavu dětí zpracované odbornými pracovníky. Rovněž je zpracován program rozvoje osobnosti dítěte, záznamy o jeho plnění jsou zakládány. Písemné žádosti osob odpovědných za výchovu dítěte o povolení pobytu jsou založeny, včetně předchozího písemného souhlasu příslušného okresního úřadu a vyřízení těchto žádostí. Jsou vypracovány smlouvy mezi nezaopatřenými osobami a zařízením, které obsahují sjednané podmínky pro poskytování plného přímého zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy, připravující se na budoucí povolání. Doklad o umístění dítěte do zařízení diagnostickým ústavem, v jehož územním obvodu se zařízení nachází, je uložen.

Součástí osobních spisů dětí je plán osobního rozvoje, který vychází ze základních informací z osobní, zdravotní, sociální a rodinné anamnézy. Plány jsou vypracovávány teprve od března letošního roku, nelze tedy hodnotit jejich využití v praxi. Do doby zpracování plánů osobního rozvoje bylo pravidelně měsíčně zaznamenáváno hodnocení jednotlivých dětí v uplynulém období, vypracováván stručný individuální výchovný plán. Terminologie zápisů není ujasněna v oblasti výchovných opatření – tento termín je užíván jednak ve smyslu pedagogických postupů a plánů, jednak ve smyslu odměn a trestů.

Nebyly provedeny zápisy v knize úředních návštěv při prověření pověřeného státního zástupce státního zastupitelství.

Další kontrolovaná povinná dokumentace je vedena a průkazně odráží činnost dětského domova.

V průběhu komplexní inspekce bylo sledováno dodržování práv a povinností dětí umístěných v dětském domově.

Dětem je poskytováno plné přímé zaopatření. Jediným negativním zjištěním v této oblasti je skutečnost, že dítě I. rodinné skupiny mělo povinnost koupit si ze svého kapesného učební pomůcky a potřeby.

Děti mají možnost rozvíjet své schopnosti a nadání a účastnit se činností a aktivit dětského domova.

Důstojnost svěřených dětí je respektována. Sourozenci jsou výhradně umístováni do jedné rodinné skupiny. Dětský domov vytváří podmínky pro dosažení vzdělání dětí a mládeže v souladu s jejich schopnostmi. Svobodu náboženství pracovníci dětského domova respektují. Děti jsou seznamovány se svými právy a povinnostmi, mají možnost obracet se se žádostmi, stížnostmi a návrhy na ředitelku zařízení a na pedagogické pracovníky. Dětem není upíráno právo požádat o osobní rozhovor (a rovněž jej uskutečnit) s pracovníkem České školní inspekce, s pověřeným zaměstnancem sociálně-právní ochrany dětí apod.

Denně je prováděno hodnocení chování dětí a průběhu uskutečněných činností, zápisy jsou podepisovány zúčastněnými dětmi.

Dětský domov klade velký důraz na spolupráci se zákonnými zástupci dětí, vzájemné kontakty dětí a osob zodpovědných za výchovu jsou podporovány. Děti mohou přijímat za splnění podmínek stanovených vnitřním řádem návštěvy kamarádů a přátel. Součástí výchovných činností jsou mimo jiné i volné vycházky.

Pracovníci dětského domova seznamují děti s jejich povinnostmi a v souladu s deklarovaným výchovně-vzdělávacím programem dbají na jejich dodržování.

V průběhu komplexní inspekce byla posuzována opatření uplatňována ve výchově, a to u dětí zařazených v I. a III. rodinné skupině.

V plánu osobního rozvoje dětí III. rodinné skupiny, který je součástí osobního listu dítěte, jsou zaznamenány „výchovné prostředky, opatření“, které jsou ve výchově uplatňovány. Z jejich obsahu vyplývá, že jsou pod uvedený termín zahrnovány dvojí záznamy. V prvé řadě se jedná o pedagogické postupy, které jsou při individuální výchově uplatňovány, a o hodnotící záznamy vyplývající z plánu osobního rozvoje (např. upevňovat kontakt s rodiči a sourozenci, zaměřit se na zlepšení školních výsledků, pravidelně kontrolovat, povzbuzovat pochvalou apod.). Dále se zapisují opatření ve výchově ve smyslu § 21 zákona č. 109/2002 Sb.

Ve III. skupině ve školním roce 2002/2003 (září až únor) byly zjištěny zápisy, které nejsou v souladu s opatřeními ve výchově, která mohou být dětem uložena, např. „*při třídní důtce za zapomínání bude přerazen do I. skupiny*“ - tento postup nelze uplatnit jako výchovné opatření, neboť jednak není uveden v příslušném právním předpisu jako možné opatření ve výchově,

jednak se nejedná o neplnění povinností dítěte vyplývajících ze zákonného předpisu. Dle dostupných záznamů nebylo uvedené opatření ve výchově uplatněno.

Opatření ve výchově, které je zaznamenáno v osobním listu dalšího dítěte zařazeného ve III. rodinné skupině, není uloženo za neplnění povinností vyplývajících ze zákonného předpisu, ale za vyrušování při vyučování v kmenové škole – „12. 11. – 19. 11. 02 nepovolení vycházek za 2x poznámku v ŽK za vyrušování při hodině“.

Rovněž záznam „Jako výchovné opatření mu bylo sníženo kapesné na minimum za zhoršení průměru o 0,27 za pololetí. Odebrání počítače. Zaplatí 200,- Kč za poškození zařízení na internátě.“ nekoresponduje s ustanovením příslušného právního předpisu - zhoršení známek není porušením povinností, způsobenou škodu nemůže dítě hradit. V průběhu inspekce bylo zastaveno řízení ve věci úhrady způsobené škody dítětem.

V rozporu s ustanovením právního předpisu je také zápis „Výchovné opatření – 13. 12. – 20. 12. bez TV a práce pro DD za třídní napomenutí.“ Ze záznamu nevyplývá, za jaké porušení povinností je opatření ve výchově ukládáno, práce pro dětský domov není možno uložit jako opatření ve výchově.

Plán osobního rozvoje dětí I. rodinné skupiny neobsahuje již termín „výchovné prostředky, opatření“. V osobním listu jsou však kromě jiného uváděna výchovná opatření, která jsou opět spíše pedagogickými postupy či formami a metodami práce (Povzbuzení motivuje k aktivitě, příprava vánočních svátků a nákup dárků pro rodiče a bratra, rozvíjet sociální chování, apod.). Ze zápisů je patrné, že děti hradí z kapesného škodu, kterou způsobily, což právní předpis neumožňuje. Z některých záznamů neplyne, za jaké porušení povinností bylo výchovné opatření uděleno, a rovněž chybí záznam o tom, jaké opatření ve výchově bylo uděleno.

O nevhodném využívání opatření ve výchově svědčí záznamy v osobním listu jednoho chlapce z I. rodinné skupiny (jsou uvedeny výňatky):

- říjen 2002 „uděleno výchovné opatření – 10. 10. – 31. 10. ztráta všech výhod – třídní napomenutí“
- listopad 2002 „uděleno výchovné opatření – ztráta všech výhod – třídní důtka za nekázeň, 22. 11 – 11. 12, nekázeň v DD, bez výhod 12. 11. – 19. 11.“
- prosinec 2002 „udělena výchovná opatření – do 19. 12. 02 ztráta všech výhod za třídní důtku z 2. 12. – nevhodné chování ke kamarádovi – pracovní terapie“
- leden 2003 „výchovná opatření – vyhodnocen jako nejhorší ve skupině s minimálním kapesným za neprospěch ve škole“ „
- únor 2003 „výchovná opatření – 5. 2. – špatný prospěch ve škole – individuální příprava na vyučování, 10. 2. – třídní napomenutí, ztráta všech výhod, pracovní terapie, 11. 2. – incident na WC s Fandou (počůral se), prodloužení ztráty všech výhod + pracovní terapie, 26. 2. – poznámka + špatná známka z ČJ (i 27. 2.), L. bude objednan k pedagožce J. na individuální konzultaci + vychovatelé navštíví ZŠ – konzultace o prospěchu - minimální kapesné za zhoršený prospěch na vysvědčení“

U uvedeného hochy se jedná zjevně o neodborné pedagogické postupy (navíc v rozporu s příslušným právním předpisem), neboť školní neúspěšnost souvisí s poruchami učení, které diagnostikovala pedagogicko-psychologická poradna. Přestože ředitelka dětského domova i kmenová vychovatelka prokázaly při řízených rozhovorech znalost speciálně-pedagogických postupů a projevíly značné pochopení pro přechodnou školní neúspěšnost dítěte, bylo v předešlých měsících užíváno častých opatření ve výchově represivního charakteru za neprospěch ve škole či „školní poznámky“.

Pracovníci dětského domova uplatňují rovněž pozitivní výchovná opatření (mimořádná odměna, pochvala apod.), avšak v minimální frekvenci. Dokument *Přehled udělených výchovných opatření* (v měsících listopad 2002 a únor 2003, I. a III. rodinná skupina) obsahuje pouze opatření ve výchově represivního charakteru. V osobních listech je však v únoru zaznamenáno např. udělení mimořádné odměny za vysvědčení ve výši 100,- Kč.

Výše kapesného jako jednoho z opatření ve výchově není pravidelně zdůvodňována a zapisována do osobního listu.

Výsledky zjišťované školským zařízením

Pracovníci dětského domova systematicky motivují děti k získání uceleného vzdělání a dokončení přípravy na povolání. Sledování školních výsledků je jednou ze základních priorit při hodnocení dětí. Vzhledem ke skutečnosti, že dětem jsou za neprospěch udělována opatření ve výchově represivního charakteru v rozporu s platnými právními předpisy, nelze tento aplikovaný systém považovat za účelný a pedagogicky vhodný.

Úspěšnost zařazení dětí do života po ukončení ústavní výchovy je sledována neformálním způsobem, dle dostupných zjištění se děti relativně dobře uplatňují. O dobré pedagogické činnosti vychovatelů svědčí skutečnost, že děti při řízených rozhovorech projevovaly realistické a reálné představy o svém budoucím životě, jejich sociální dovednosti jsou na velmi dobré úrovni. Rutinní dovednosti zvládají na úrovni odpovídající jejich věku a schopnostem.

Vzhledem k aktivitám, které vedení dětského domova umožňuje dětem v oblasti zájmových aktivit, jsou děti úspěšné v nejrůznějších soutěžích. Jejich komunikační dovednosti, právní vědomí a schopnost formulovat vlastní názor jsou na velmi dobré úrovni.

Hostilní a indiferentní postoje dětí vůči personálu se dle dostupných záznamů vyskytují zřídka. Rovněž tak sociálně-patologické jevy nejsou v dětském domově časté. Při problémech vychovatelé a vedení dětského domova přijímají adekvátní opatření.

Útěky se občas vyskytují, v době inspekce byla na útěku jedna dívka, která utekla krátce po zařazení do dětského domova. Jak je doloženo v příslušné dokumentaci, pracovníci dětského domova v těchto případech podnikají potřebné kroky (ohlášení Policii ČR, oznámení příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany, přijetí dalších opatření apod.).

Systém hodnocení dětí je vypracován, dětem je srozumitelný.

Výroční zpráva o činnosti je zpracována s vysokou mírou objektivity, její obsah je v souladu se zjištěními ČŠI.

Průběh a výsledky výchovných a dalších činností v dětském domově jsou hodnoceny jako průměrné. Práva dětí jsou respektována, nedostatky byly shledány v oblasti udělování opatření ve výchově.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Soulad rozhodnutí o zařazení do sítě škol se zřizovací listinou

Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, které bylo předloženo, nezaznamenává změnu zřizovatele, kterým bylo do 30. září 2001 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Další aktivity významně ovlivňující činnost dětského domova

Pracovníci dětského domova věnují mimořádnou pozornost sportovním, kulturním a relaxačním (resp. rekreačním) aktivitám svěřených dětí, které jsou nedílnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu a vhodně jej doplňují. Tyto aktivity pomáhají při nácviku a rozvoji komunikačních a sociálních dovedností a vedou k přirozené integraci dětí mezi jejich vrstevníky.

Pro období hlavních prázdnin jsou zajišťovány rekreační a ozdravné pobyty, dětské a skautské tábory, jsou pořádány turistické výlety.

Řada dětí navštěvuje v průběhu školního roku zájmové útvary pořádané školami či jinými organizacemi ve městě. Děti se účastní soutěží a turnajů sportovního či kulturního charakteru, na kterých se velmi dobře umísťují.

Prezentace dětského domova na veřejnosti je bohatá, pěvecký sbor a taneční skupina dětského domova pořádají v průběhu školního roku několik vystoupení.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina příspěvkové organizace Ústeckého kraje čj. 193/2001 ze dne 28. listopadu 2001
2. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 10 759/99-21 ze dne 11. 1. 1999 s účinností od 1. 3. 1999
3. Potvrzení ve funkci ředitelky příspěvkové organizace kraje vydané Krajským úřadem Ústeckého kraje ze dne 5. 12. 2001
4. Personální dokumentace pedagogických pracovníků zařízení včetně kopií dokladů o nejvyšším dosaženém vzdělání
5. Přehled o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků za období leden 2000 – březen 2003
6. Výroční zpráva, školní rok 2001/2002, dětský domov Litoměřice, čj. 774/02 ze dne 31. 7. 2002 podepsaná ředitelkou dětského domova
7. Vnitřní řád čj. 728/02 ze dne 1. 7. 2002 s účinností od 1. 1. 2002 podepsaný ředitelkou dětského domova
8. Organizační řád zařízení čj. 728/02b ze dne 1. 7. 2002
9. Dodatek organizačního řádu – Poučení o mlčenlivosti pracovníků a o ochraně osobních údajů dětí umístěných v zařízení čj. 173/01
10. Písemné poučení zaměstnanců zařízení o aplikaci zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ze dne 22. 2. 2001
11. Provozní řád zařízení

12. Zápisy z kontrolní činnosti zástupkyně ředitelky zařízení
13. Plán hospitací pro školní rok 2002/2003
14. Zápisy z pracovních a metodických porad, pedagogických rad za období roku 2001, 2002 a do března 2003
15. Rozpis služeb pedagogických pracovníků a pomocných vychovatelek na měsíc leden, únor a březen 2003
16. Plán práce pro školní rok 2002/2003 čj. 773/02 ze dne 30. 8. 2002
17. Roční plán činnosti, III. skupina, nedatováno, bez čj.
18. Kniha úředních návštěv vedená od 1. 10. 1991
19. Kniha ostatních návštěv včetně evidence návštěv osob odpovědných za výchovu vedená od 2. 9. 2001
20. Kniha denní evidence zařízení vedená od 26. 1. 2003
21. Kniha příchodů a odchodů vedená od 29. 1. 2003
22. Jednací protokol
23. Zdravotní záznamy dětí I. – III. rodinné skupiny vedené ve školním roce 2002/2003
24. Evidence útěků vedená od 7. 10. 1998
25. Přehled udělených výchovných opatření všech rodinných skupin v měsících listopad 2002 a únor 2003
26. Týdenní programy výchovně-vzdělávací činnosti ve školním roce 2002/2003
27. Evidence dětí v době konání inspekční činnosti
28. Osobní dokumentace dětí evidenčních čísel 2, 4, 13, 16, 18, 19, 25 a 29 včetně písemných žádostí osob odpovědných za výchovu dítěte o povolení pobytu a předchozím písemným souhlasem okresního úřadu ve školním roce 2002/2003 a vyřízení těchto žádostí, právních podkladů pro umístění dětí, smlouvy mezi nezaopatřenými osobami a dětským domovem se sjednanými podmínkami pro poskytování plného přímého zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy, připravující se na budoucí povolání a dále doklady o umístění dětí do zařízení příslušným diagnostickým ústavem dětí
29. Osobní listy dětí I. a III. rodinné skupiny včetně plánu osobního rozvoje a záznamů o udělení výchovných opatření ve školním roce 2002/2003
30. Měsíční přehledy všech skupin o přidělování kapesného dětem za období září 2002 – březen 2003
31. Doklady o převzetí výše kapesného pro děti ve 2. a 3. skupině vychovatelem za únor 2003 a březen 2003
32. Smlouva o dlouhodobém spoření dětí 2. skupiny ze dne 8. 1. 2002
33. Vkladový doklad, nahrazující smlouvu s dítětem, kde se zavazuje k pravidelnému spoření – náhodný výběr – školní rok 2002/2003
34. Potvrzení o převzetí mimořádného kapesného vychovatelkou pro 2. rodinnou skupinu (prémie za celoroční spoření) ze dne 6. 12. 2002
35. Kopie notýsků dětí o předávání výše kapesného a jeho čerpání – náhodný výběr – školní rok 2002/2003
36. Evidence ošacení a obuvi dětí ve školním roce 2002/2003
37. Evidence kapesného včetně evidence spoření dětí ve školním roce 2002/2003
38. Evidence poskytování věcných i peněžitých darů dětem ve školním roce 2002/2003

39. Zápis z hygienického šetření provedeného Okresní hygienickou stanicí Litoměřice dne 15. 5. 2001 bez čj.
40. Zápis z prověrky provedené Okresní hygienickou stanicí Litoměřice ze dne 20. 10. 1999 zn. 990S011
41. Zápis z hygienické prověrky provozu Dětského domova v Čelakovského ul. 8 v Litoměřicích ze dne 24. 10. 1995 čj. 3935 – 231.2/95/DrMo/M
42. Přehled o vybavení kuchyní v 1., 2. a 3. rodinné skupině
43. Podkladová inspekční dokumentace vyplněná ředitelkou dětského domova – přehled rozdělení dětí do rodinných skupin ve školním roce 2002/2003, personální složení zařízení včetně přehledu o nejvyšším dosaženém vzdělání a povinnosti přímé výchovné práce u pedagogických pracovníků
44. Dotazník pro ředitele před inspekcí vyplněný ředitelkou dětského domova
45. Inspekční zpráva čj. 066 391/99-4020 ze dne 13. 5. 1999

ZÁVĚR

Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti nesplňuje pouze jedna vychovatelka, tato skutečnost však kvalitu výchovných činností přímo neovlivňuje. Pedagogové působí na děti vlastním příkladem, vystupují s pedagogickým taktem, jsou pohotoví, iniciativní a tvořiví. Organizační uspořádání je funkční a postihuje celou strukturu dětského domova. Nedostatky byly zaznamenány ve vyváženosti systému strukturovaného řízení (ředitelka zařízení – zástupkyně ředitelky) a v obsahové náplni vnitřního řádu dětského domova.

Materiálně-technické podmínky umožňují plnit specifické úkoly a stanovené výchovně-vzdělávací cíle. Prostředí dětského domova je mimořádně estetické, působí příznivým dojmem. Jediným zjištěným negativem je nedostatečné vybavení dětských ložnic.

Stanovený výchovně-vzdělávací program koresponduje s typem zařízení. Dílčí plánování činnosti vychází z deklarovaného programu a rozvíjí jej. Vychovatelky sledují při své činnosti výchovné cíle. Používané výchovné metody jsou dostatečně pestré, průběžně jsou naplňovány jednotlivé aspekty výchovně-vzdělávacího programu. Činnost pedagogů probíhá plánovitě a systematicky.

Práva dětí jsou respektována, v průběhu inspekční činnosti nebylo zjištěno jejich omezení vyjma oblasti zajištění plného přímého zaopatření (nákup učebních potřeb z kapesného).

Pracovníci dětského domova nemají v současné době ujasněnou koncepci uplatňování opatření ve výchově. Jsou hledány formy, systém a způsob práce, které naplní ustanovení právního předpisu. Některá uplatněná opatření ve výchově jsou v rozporu s příslušnou právní normou.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Olga Talášková	Olga Talášková v. r.
Člen týmu	Ludmila Šutková	Ludmila Šutková v. r.

Další zaměstnanci ČŠI

Marie Čapková
Jindřiška Hrnčířová
Olga Štěpánková

V Náchodě dne 9. dubna 2003

Datum a podpis ředitelky školského zařízení stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 28. 4. 2003

Razítko

Ředitelka školského zařízení	Podpis
PaedDr. Hana Ševčíková	Hana Ševčíková v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel	15. května 2003	093 227/03-5060

Připomínky ředitelky školského zařízení

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly podány.